



EEN KONINKLIJK GESCHENK UIT DE HORSTEN

Hans Adema¹ & Theo Westra²

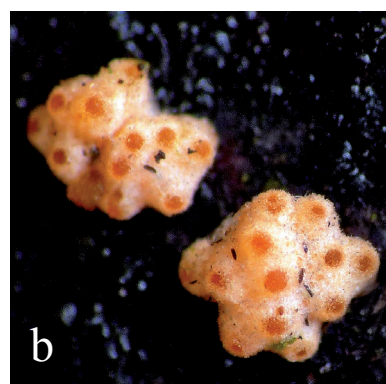
¹Rijndijkstraat 63, 2313 NH Leiden - ²Nannie van Wehlstraat 3, 2331 GB Leiden

Adema, H. & Westra, Th. 2014. A royal gift from 'De Horsten'. *Coolia* 57(1): 35–37.

Nectria decora, new species of *Nectria* for The Netherlands was found in the “Horsten” (province of South Holland) on *Massaria inquinans*.

Op 18 april 2013 vond collega-paddenstoelenfotograaf Theo Westra een pukkelvormig paddenstoeltje (Figuur 1a), op een takje van een esdoorn, in de Horsten, het gebied tussen Voorschoten en Wassenaar, o.a. bekend als het gebied waar Koning Willem Alexander met zijn vrouw Maxima woont. Hij liet het me zien en vroeg of ik wist wat het was. Ik antwoordde, “oh dat is overduidelijk een meniezwammetje. Ik denk een wat bleek uitgevallen vorm van de teleomorf van het gewone meniezwammetje”. “Nee”, antwoordde Theo, “pak je loep er maar bij, dit is echt iets anders”. En inderdaad, met de loep en later thuis onder het binoculair zag het er heel anders uit dan ik gewend was. De framboosvormige pukkeltjes hadden een behaarde onderzijde en een wat orangerode top (Figuur 1b). Omdat hij nóg een meniezwammetje als foto ter determinatie had gestuurd, googlede ik op *Nectria*-afbeeldingen.

De ene was snel gevonden, dat was onmiskenbaar *Nectria coccinea*. De andere leverde hoofdbrekens op, maar plotseling zag ik bij het naar beneden scrollen in de *Nectria*-afbeeldingen op Google een foto die sprekend op de vondst



Figuur 1a en b. *Nectria decora*. (Foto's: Theo Westra)



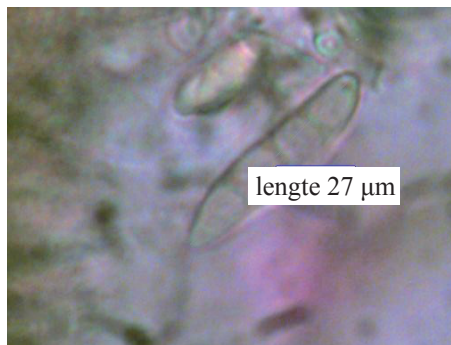
van Theo leek. Het was *Nectria decora* (Wallr.) Fuckel. Deze stond niet in het 'Overzicht' (Arnolds et al., 1995), ook niet als mogelijk synoniem. Dus de Verspreidingsatlas opgezocht op de site van de NMV. Ook daar was de soort niet bekend.

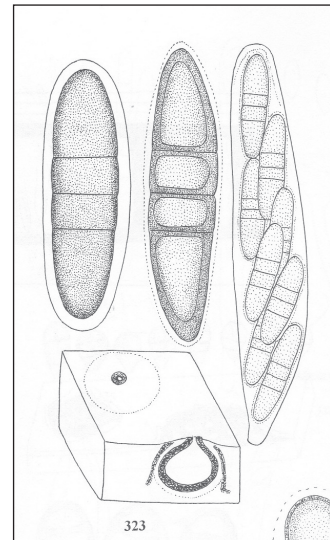
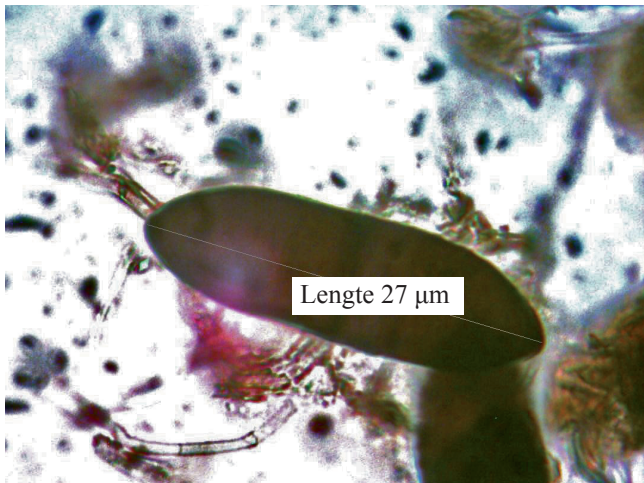
Daarna ben ik op zoek gegaan of ik asci en sporen kon vinden. Dat is met mijn niet al te professionele apparatuur niet altijd even gemakkelijk met kernzwammen, maar het is toch gelukt. Rare sporen met dwarsverbindingen en insnoeringen, en 27 µm lang (Figuur 2). Toen ik specifiek op *Nectria decora* ging zoeken op Google, stuitte ik op een afbeelding van de sporen en de gelijkenis was overtuigend, zelfs met mijn krakkemikkelige foto's: <http://www.ascofrance.com/recolte/3080/sordariomycetes-hypocreales-nectriaceae-nectria-decora> Tijdens het zoeken naar meer informatie dook telkens de naam *Massaria inquinans* (Tode) de Not. op. Dat is een kleine zwarte pyrenomyceet, gebonden aan esdoorn (Ellis & Ellis, 1997). Met nog verder zoeken kwam ik er achter dat *Nectria decora* hierop parasiteert. Dus het takje nog maar even nader bekeken. En inderdaad er zaten kleine zwarte pyrenomyceetjes op (Figuur 3)! Met pijn en moeite vond ik twee sporen in een serie van vier plet-preparaten en met Ellis & Ellis was het niet moeilijk de determinatie te verifiëren (Figuren 4 en 5): *Massaria inquinans*. *Nectria decora* wordt niet in Ellis & Ellis genoemd. *Massaria inquinans* is eenmaal eerder gevonden, in de buurt van Eindhoven (<http://www.verspreidingsatlas.nl/B40010>).

Theo had het oorspronkelijke takje doormidden gezaagd en thuis vochtig weggelegd om de ontwikkeling te volgen. Dit leverde een hoop foto's op van *Massaria inquinans* en *Nectria decora* in allerlei groeistadia.

Nectria decora wordt ook wel genoemd in het genus *Calonectria*, hoewel ik daarnaar maar één verwijzing op internet heb gevonden. Maar ook onder deze naam is hij niet op de karteringslijst te vinden. Wij gaan er dus vanuit een nieuwe soort voor ons land te hebben. *Massaria inquinans*, die op het takje er uit ziet als een miniatuur (hoekig) schorsschijfje, wordt wel meerdere malen op het net genoemd, maar wij gaan (voorlopig) uit van het verspreidingskaartje op de site van de NMV. Beide soorten vallen ternauwernood op. Het zal ons niet verbazen als ze heel gewoon zijn. Theo bleek beide soorten al eerder gevonden te hebben, maar niet onderkend. Als Nederlandse naam stellen we respectievelijk "Framboosvormig

Figuur 2 (onder) en 3 (rechts).
Onder: sporen van Nectria decora;
rechts: Nectria decora op Massaria
inquinans. (Foto's: Hans Adema)





Figuur 5 en 6. Sporen *Massaria inquinans* (Foto: Hans Adema); rechts: afbeelding 323 uit Ellis en Ellis (1997).

meniezwammetje” en “Esdoornjoekelspoorzam” voor. “Grootsporig schorsschijfje” klinkt wat neutraler, maar de andere, fantasievollere naam wordt op internet al veel gebruikt.

Ten slotte heb ik geprobeerd de determinatie met behulp van andere literatuur te bevestigen. De oorspronkelijke beschrijving van Wallroth (1833) beslaat slechts enkele trefwoorden in het Latijn. Ook het werk van Fuckel levert geen discriminerende kenmerken op. De door Arnolds et al., (1995) genoemde overzichten van *Nectria* in Sydowia en Mycological Papers staan nog niet online en kon ik tevens door een verhuizing van de bibliotheek van het Nationaal Herbarium niet raadplegen. Ik heb diverse sites bezocht en vond de geciteerde betrouwbaar.

Literatuur

Arnolds, E. et al. (red.) 1995. Overzicht van de paddestoelen in Nederland. Uitgave NMV.

Ellis, M.B. & J.P. Ellis, 1997. Microfungi on land plants. p. 83.

Fuckel, K.W.G.L., 1870. Symbolae Mycologicae.

Wallroth, K.F.W., 1833. Flora Cryptogamica Germaniae.

<http://www.ascofrance.com/recolte/3080/sordariomycetes-hypocreales-nectriaceae-nectria-decora>

<http://www.fredis-pilzseite.de/massaria-inquinans/>

<http://www.verspreidingsatlas.nl/B40010>

